

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

*on
L. Berger*

DIKTER

AF

L. BERGER.

STOCKHOLM

Z. HEGGSTRÖMS FÖRLAGSEXPEDITION

(Distributionskonto.)

Tillhör ej förlaget

Pris: 1 kr. 75 öre.

UNIVERSITETSBIOTEKET
UMEA

53108

Umeå universitetsbibliotek

00001586581 53108 Mag

Dikter

DIKTER

AF

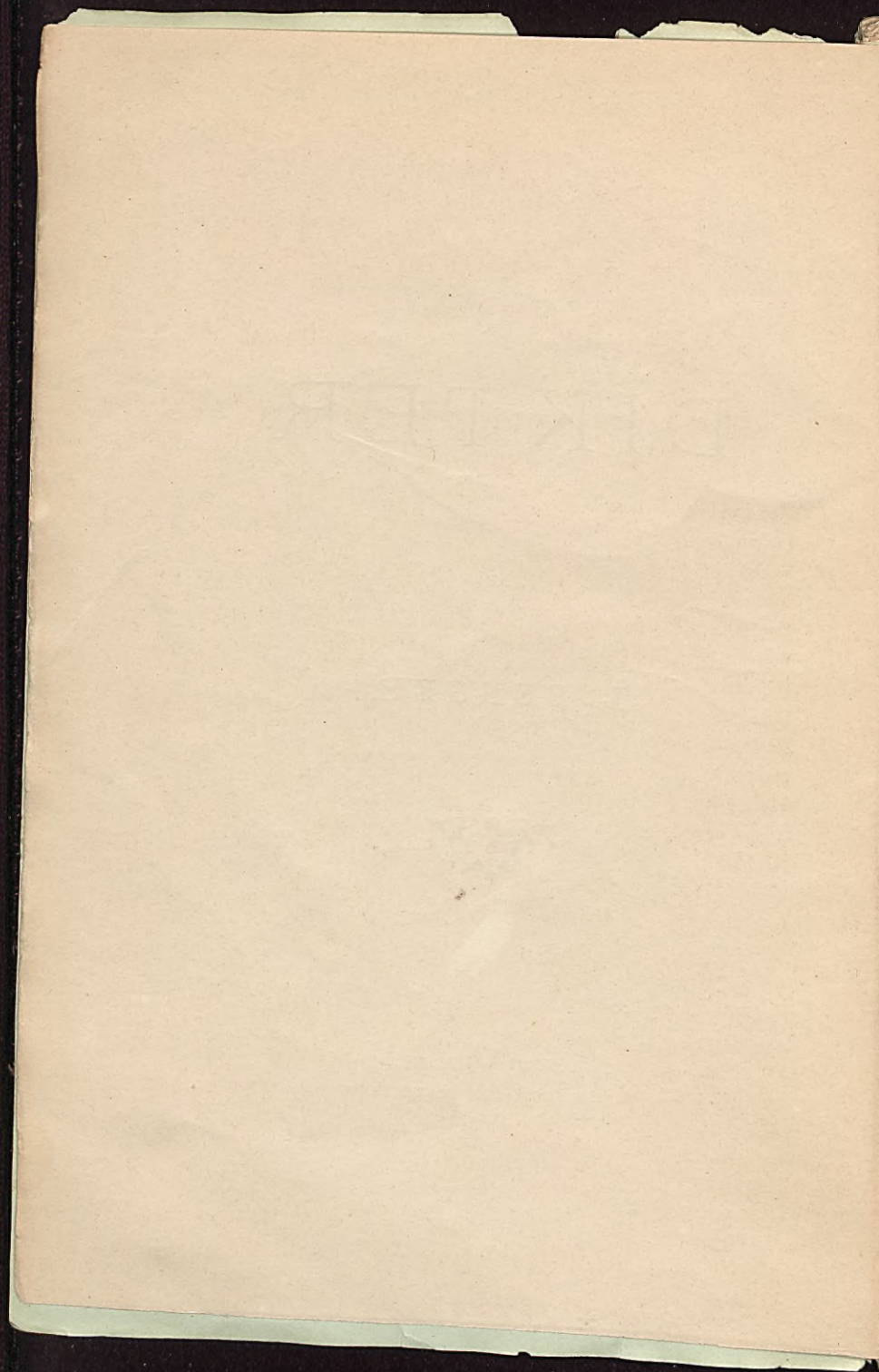
L. BERGER.

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

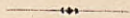
1884.

INNEHÅLL.

	Sid.
Den gamla goda tiden	1
Läkemedel	7
Vaktgossens sång	10
Adel och guld	12
Den 7 Juni 1876	14
Julafton	18
Herostrat	20
Liten Gunver	24
Edenhalls Lycka	27
Majqvåde	30
Till en ung skådespelerska	33
Amors magt	35
Ögonvälde	36
Svartsjukan	37
Svärmeri	38
Kärlek	39
Olycklig kärlek	40
Sommarminne	43
Olika sätt	45
Misstag	47
Buketten	48
Nå, nå, Gud ske lof för det!	50

	Sid.
Oskyldigt svärmeri	52
Andra tider	53
En historia	54
Det öde torpet	59
Blott en dröm	73
Guldkalfven	76
Den fattige	78
Grafskrift	80
Oktoberbild	82
Gamle grefven	84
Godsaren... ..	88
Vestanvindens saga	90
Still-leben	95
Slottsruinen	97
Kyrkogården	99
I Lund anno 1332	102
Välment råd	109
Vår tids Gud	110
Åran	111
Årans bana	112
Förlegad kost	113
Millionen... ..	114

DEN GAMLA GODA TIDEN.

I.

Hur uret sitt ticktack så ljudligt i dag
I gamla stugan hörs knäppa!
Hur portarne knarra vid vindens drag,
Hur ledet gnisslar i täppa!

Och se uppå fönstret åt norr, hvilken prakt,
Hvad blommor så lena och mjella!
Jag andas på dem, och till fjermaste trakt
Jag skådar, om så skulle gälla.

Jag vet hvad jag nu skall roa mig med:
Vid fönstret på vakt står jag trogen,
Ty hän mellan hagens glindrande träd
Ser ögat långt bort, ja till skogen.

I skogen väl lefva båd' gaster och troll,
Och korpar der flaxa och skrika,
Och ufvar och ugglor från alla håll
Der klagosång sjunga tillika;

Men dock är der härligt, men dock är der godt,
När tyngda af rimfrost de drömma,
De ståtliga bokar, dem fädren sått,
Och aldrig jag dem kan förglömma!

II.

☉ Och vintren var försvunnen,
Dess köld och snö sin kos;
Och våren återkommen
Med tulipan och ros.

Sin gröna dräkt ha träden
Ånyo på sig klädt,
Och vårspädt gräs på marken
Det vissna efterträdt.

Och gossen, stängd ej mera
Af snön, som förr der låg,
Går ut att fälten skåda
Med from och barnslig håg.

De gröna rågfält bölja
För vestans ljumma vind,
För vestanvind, som smeker
Så vänligt gossens kind.

Och lärkans stämma klingar,
Hon är så glad och fri,
Och all naturen lyssnar
Till sångens harmoni.

På ängen brokigt klädda
Stå blommors täcka folk,
Och blomma helsar blomma
Med vestanvind till tolk.

Och gossen ner sig lägger
Och vaggas snart i blund,
Hans glädjedruckna ande
Vill hvila sig en stund.

Snart drömmer han om englar,
Som sakta sväfvat hän
Utöfver fager hemtrakt,
Dess dalar, kullar, trän.

En sång de höras sjunga,
Den sången ljuflig är,
Och till hans tjusta öra
Den tonar fram så här:

Dig signe Gud, o gosse,
Om himlen drömmer du;
Ack, att du alltid blefve
Så ren och god som nu!

* * *

Försvunnen, evigt borta
Är lifvets sköna vår,
Och vid dess minne faller
På bleknad kind min tår.

Jag tror ej mer på englar,
Jag dertill är för vis,
Och vårens väna flägtar
Ej tina hjertats is.

L Ä K E M E D E L .

Ensam gick jag på min stig,
Höll af verlden mig förskjuten,
Var så sorgsen, var så sluten,
Bannade, o öde, dig.
För mitt unga qualda bröst
Trodde jag, ej funnes tröst.

»Blommor små på vänan äng,
Eder lott är lik min egen;
Gräs och örter uppå tegen
Fälda utaf vinter sträng!
Just som I jag vissnar bort,
Just som er min tid är kort!»

Klagande så der jag gick,
Men i trots af all min smärta
Slog likväl som förr mitt hjerta,
Blef dock allt i gammalt skick.
Någon ljusglimt då och då
Sig i sinnet smög också.

Och en dag i glädje blef
Mot förmodan vänd min plåga:
När hon tändes, Amors låga,
Sorgen hon på flykten dref;
Kärlek rätta medlet är
Emot lifvets små besvär.

Hur nu verlden bytte skick!
Evas döttrar, Adams söner,
Hvad förut ej alla böner
Mägtat, gjorde nu en *blick!*
I min flickas öga såg
Allt jag nu med ombytt häg.

Veten alla: kärlek blott
Kan oss hela från den smärta,
Som uti vårt unga hjerta
Stundom slår så djupa skott.
Kärlek, endast han, förmår
Hela unga hjertans sår.

VAKTGOSSENS SÅNG.

Min hjord jag här betar så mången god dag,
 Dock blir jag dervid icke trötter.
 Min föda är ringa, men mig till behag,
 I skogen der växa bär och nötter.
 Och säkert är och visst,
 Att aldrig är jag glad,
 Om ej jag får se skog och gröna dalar.

På åkern går bonden med flit vid sin plog
 Om våren; om hösten vid sin skära.
 Af svett och af möda han mer har än nog,
 Men sjelf får han lönen ej uppbära.
 I skog och uppå äng
 Så fagra blommor stå
 Och mina äro ju de blommor alla.

Och tröttnar jag stundom på ängen att gå,
Jag likväl har fröjd för mitt öga,
Ty fåglar så många mot himmelen blå
De stiga så skönt mot det höga.
Och lärkan sjunger fritt
Sin ljufva, klara drill:
Den sången är mig kärast af alla.

Och herrans friska väder det blåser så gladt,
Om frihet sin visa det qväder,
Och frihet det är min dyraste skatt;
Den skatten jag ej nånsin afträder.
Och säkert är och visst,
Att aldrig blir jag glad,
Om jag ej får se skog och gröna dalar.

ADEL OCH GULD.

Till fröken N. N.

Jag er såg re'n i er ungdomsvår,
Då ni knappast än fyllt sjutton år,
Fager som en dag, med lockars guld
Kring en panna ädel, skön och huld.

Stråladt om af stolta anors glans,
Mera ädelt namn än ert ej fans,
Men mera ädel tycktes mig likväl
Eder rena, qvinligt ljufva själ.

Och nu mötas vi på nytt i dag:
Tio år på snabba vingslag
Ilut hän. Ni är ju gammal mö!
Säkert kommer ni att ogift dö!

Ni som, om det fallit på er lott,
Skulle som värdinna prydt ett slott,
Skulle varit maka god och huld,
Blef ej gift, ni hade ju ej — guld.

DEN 7 JUNI 1876.

Med sitt budskap uti kungaborgen
Dödens engel plötsligt stigit ner,
Och i dystra toner klagar sorgen:
Drottning Josefina är ej mer.
Kungamodern har gått bort ur tiden,
Hon har lemnat jordisk äras glans,
Efter kampen har hon funnit friden
I den himmel, der han alltid fans.

Sedan hit upp till den höga Norden
Ung hon kom som unge Oskars brud,
Mer än femtio vintrar härjat jorden,
Klädd i mer än femtio vårars skrud.

Men med trohet under alla skiften
Har hon fyllt sitt ädla, höga kall,
Tills att maken lades ner i griften,
Ja, än mer, tills hennes dag var all.

Älsklig dotter var hon för den hjelte,
Af hvars son hon korades till brud,
Och vid hennes vårblick isen smälte
I hvart bröst; der väcktes glädjens ljud.
Älska kunde hon, men ock försaka,
Hjertats blidhet hennes styrka var,
Och hur god och huld hon var som maka,
Ingen glömska med i grafven tar.

Hvarje moder rättvist måste hylla
Denna moder, som på lyckans dag
Lika troget sågs sin pligt uppfylla,
Som när sorgen kom med hårda slag.
När i dessa smärtans tunga dagar
Hennes söner lades uppå bår,
Var hon ej en bild af sorg, som klagar,
Men hvars hopp till högre rymder går?

Nu ej blott bland anförvandter kära
Är det klagan, är det ädel sorg,
Icke blott bland dem som voro nära
Modern uti Sveas kungaborg.
Nej, bland folket uti lägsta hydda
Pressas skall ur ögat sorgens tår.
Hvem skall mer den värnlös är beskydda,
Hvem som hon väl läka smärtans sår?

Ty med högheten från kungatronen
Entes hyddans dygd i hennes bröst,
Och liksom en engels mild var tonen,
Hvarmed hon intalte hopp och tröst.
Allt, hvad gör en ädel qvinna heder,
Alla dygder, som i himlen bo,
Hade stigit i det hjerta neder,
Som nu gått till grafvens tysta ro.

Lugnt hon slumrar snart i kungagriften,
Sina dyra anförvandter när,
Fridens bild vid sidan af bedriften,
Ack, en bild för våra hjertan kär!

Tider långa kunna komma, fara,
Josefinas minne skall ej dö,
Det skall lefva, det skall bland oss vara
Rent och ljuft som väna liljans snö.

JULAFTON.

Du Julen kommit, tid så kär
För alla, rik som arm;
Och, kall han ej i Norden är,
Ty nordbons håg är varm.

Den fattige, som lidit nöd,
Nu klagar ej sin lott:
Han mättas af dens öfverflöd,
Som större häfvor fått.

Den stackars sjuke till och med,
Som qualens kalk har tömt,
Och den af ålder tynges ned,
Nu lifvets bördor glömt.

I minsta stuga barnen små
Kring julegranens stam
Sin glada ringdans tråda få
Vid sång och muntert glam.

Och sjelfve sparfven denna qväll
Får icke lida nöd;
En kärfve, satt vid bondens tjäll,
Erbjuder honom bröd.

Hvem vet, om ej hans glada röst
Till högre rymder når,
Om sången från ett lugnadt bröst
Ej någonting förmår?

HEROSTRAT. *

Monolog.

Till brottets hemska afgrund är jag drifven
 Af menskors ondska och af egen skuld.
 Åt mörk förtviflan blef till pris jag gifven,
 Mig öfvergaf min lyckas stjärna huld.
 Min lefnads dom i kopparskrift står skrifven,
 Och intet hjälper, ej det röda guld:
 Nej, allt mig säger klart, för fläckad ära
 Ett soningsoffer måste du hembära.

* Sagan om Herostrat har på olika sätt blifvit tydd. Till grund för ofvanstående dikt ligger ett antagande, att Herostrat varit en eldig reformatorisk personlighet, hvilken efter återkomsten från en studieresa i Grekland inlät sig i en strid med prestpartiet i Efesus angående Dianakulten. I denna strid antages han genom presternas anklagelser för irreligiositet och deras lögnaktiga beskyllningar i öfrigt förlorat sina medborgares förtroende och sin trolofvade, med ett ord allt, som gjorde lifvet kärt för honom. Ohjelpigt förfallen i människohat antages han derefter ha uppbränt Dianas tempel och dervid sjelf omkommit.

För hjerta, såradt af oblida öden,
 Fins ingen bot, ej ens i ungdomsdar.
 I furier, samlen er, min kraft föröden,
 Och lemnen aska blott åt grafven kvar.
 Hvad han är ryslig, marmorbleka döden,
 Och dock är han den enda tröst jag har.
 Och snart sitt slut skall nå min lefnads saga,
 Ty värst af allt är lifvet att fördraga.

Dock, hätska verld, förut jag dig vill sända
 Den sista helsning, som jag än kan ge.
 Må, mörka jord, ditt klot du evigt vända,
 Du blir ju äldre desto svartare
 Af menskors brott, som rena ljuset skända,
 Ja, öfverallt, elände qual och ve.
 Förbannadt vare du, o menskoslägte,
 Förbannadt jordens klot, ditt mörka häkte!

Hvar fins väl vilddjur grymmare än detta,
 Som till sin nesa namn af menska bär?
 Jag vill dig, usling, ställa inför rätta
 Och öppet säga dig, hvad skurk du är.

Du skall din oskuldsmän uppå dig sätta,
Men håll dermed! Dig icke gör besvär!
Din skurknatur dock träder fram i dagen,
Jag känner dig, ack, sen jag vardt bedragen.

En gåfva har du, ej förunnad djuren,
Du tala kan, ack, kunde du det ej!
Det säkert var ett misstag af naturen,
Ty när du säger ja, du menar nej.
Dig rättvist tungan blef ur halsen skuren,
Ty då bedrog det fagra talet ej.
Hvad heligt fins, som tungan ej vanvördat!
Hur månet hjertas frid har hon ej mördat!

Hvar är den ort, dit ej förtalet hunnit?
Hvar fins den dygd, som icke smäddad blef?
Hur ofta har ej last på oskuld vunnit!
Hur ofta vann ej råhet adelsbref!
Hvad ädelt blod för fega skurkar runnit!
Hvad synd, o menska, som du ej bedref!
På djupet af ditt hjertas afgrund sväfvar
Ett dunkel; den som ser deri, han bäfvar.

Jag bättre mig än mängden ej vill prisa,
Dess hemska kräftsår äfven mig förtär.
För detta lidande jag söker lisa,
Har länge sökt: det döden vara lär.
Och mina fiender jag nu vill visa,
Hvad frukt som deras lömska hätskhet bär;
Mitt namn, vanäradt här af dem omsider,
Med deras skam skall nå till sista tider.

Om, genom skurkars däd, på dygdens bana
Jag ej hann vinna det odödlighet,
Jag dock det fästa skall på ryktets fana,
Att der det skimra skall i evighet.
Och sene forskarn skall mitt öde ana
Trots allt hvad hatet gör att dölja det.
Välän! I sprakande, i vilda flamman
Må vidrig gudabild nu störta samman!

LITEN GUNVER.

Efter Ewald.

Liten Gunver vandrar om qväll'n alltvär
Så tankefull;
Hennes hjerta var vax, hennes unga själ
Var pröfvadt gull.
O vakta dig, barn, för det falska manfolk!

Liten Gunver metar med silfradt spö
Vid hafvets strand,
Då hafde sig bölja, då välte sig sjö
Med hast mot land.

Skön hafman sig reste ur bölja sval,
Beklädd med tång,
Med älskog i blickar, med ljufligt tal,
Likt englasång.

»Liten Gunver, jag plågas båd' dag och natt
Af älskogs glöd,
Mitt hjerta försmäktar, min själ är matt:
Det blir min död.

Ack, räck mig allenast din hvita arm
På sjömans tro!
Så trycker jag honom till brännande barm
Och får så ro.

Trots hårda skalet min barm likväl
Är öm och vek,
Och Trofast jag nämnes, min öppna själ
Föraktar svek.» —

»Och är dig min arm till så stort behag,
Dig tjusar så;
Skön hafman, dig skynda, så kom och tag
Dem begge två!» —

Och hafman drog Gunver i hafvet ner
Från grönan strand.
Hans skratt var som stormen, men aldrig mer
Såg jungfrun land.
O vakta dig, barn, för det falska manfolk!

EDENHALLS LYCKA.

Efter Uhland.

I Edenhalls palats och gård
 Gladtt smattrar festtrumpeters skall,
 Stolt reser sig den unge lord
 Och ropar högt bland gästers svall:
 »Strax hit med 'Lyckan' i Edenhall!»

Hans munsänk vill ej lyss härpå,
 Han, husets grånade vasall;
 Men slutligt tar han fram ändå
 Ett präktigt vinglas af kristall:
 Det kallas »Lyckan» i Edenhall.

Och lorden ropar: »sänk nu i,
 Sänk i rödt vin från Portugal!
 Och darrhänd gubben slår uti,
 I purpursken står salen all:
 Det gnistrar från »Lyckan» i Edenhall.

»I gäster, kommen nu att se
 Mitt glas af blixtrande kristall;
 Min stamfar fick det af en fé,
 Hon skref derpå: är det på fall,
 Farväl då med lyckan i Edenhall!»

»Så vid ett glas med fog en dag
 Bands slägtens lott i Edenhall:
 Vi dricka gerna fulla drag,
 Vi klinga vid en munter trall,
 Så pröfvom 'Lyckan' i Edenhall!»

»En slägt så båld till skyddsvärn tog
 Ett glas af bräcklig, svag kristall.
 Det der har varat mer än nog;
 Stöt till, med kraftig stöt jag skall
 Nu pröfva 'Lyckan' i Edenhall!»

Först klingar »Lyckan» ljuft och mildt,
 Likt trastens sång i högrest tall;
 Men snart hon ljuder hemskt och vildt,
 Sist dånar hon med åskans knall,
 Den höga »Lyckan» i Edenhall.

Och när så glaset sprang med dån,
Föll hvalfvet ock med plötslig knall,
Och ut slog lågan derifrån:
Försvunnet strax var gästers svall
Med burstna »Lyckan» i Edenhall.

Vid dagens gryning helt allen
Den gamle går i öde hall,
Han söker lordens brända ben,
Han söker ibland spillrors fall
Den burstna »Lyckan» i Edenhall.

»Granitmur», ropar han, »blir grus,
Kolonnen lutar snart till fall,
Glas är all verdens prakt och ljus,
I spillror faller verden all
En gång likt 'Lyckan' i Edenhall.»

MAJQVÄDE.

Som gäst från Söderns länder
Har våren kommit åter
Till Nordens nejder, snöbetäckta, kalla.
Han Bore återsänder
Till isig pol och låter
Till lif och sällhet vakna väsen alla:
Nu bäckens bojor falla,
Nu träd och blommor grönska;
Med ljuf och klangfull tunga
I skogen fåglar sjunga
Och täfla om välkommen våren önska,
Pånyttfödd hela jorden
Af vårens milda andedrägt är vorden.

En stund i vårens dagar,
Mer värd än andra tusen,
Gå njut den i den härliga naturen!
Se huru fjäriln jagar

Allt efter nektarrusen
 Och örnen sväfvar, högt mot himlen buren.
 För växterna och djuren,
 För haf och bäckar vinden
 Sitt qvåde festligt spelar,
 Åt allt han helsa delar
 Och smeker dig så vänligt uppå kinden,
 Och genom gräsen susar,
 Och deras yta i små vågor krusar.

Ack, huru skönt är lifvet!
 Hur jublar liten lärka,
 Sitt hjertas fröjd hon mägtar ej betvinga.
 Nu fästet ljust är blifvet,
 Och jordens frukter stärka,
 Derför dess toner högt mot himlen klinga.
 Vål är dess offer ringa,
 Men mera tacksamt ingen
 Sin stämman kan upphöja,
 Ej större glädje röja
 Än hon med sköna stämman, snabba vingen.
 Hon tycks just vilja visa
 För dig, o menska, hur du Gud bör prisa.

Och kunde du sen höra
Det ljufva språk de tala,
De blommor små, som stå så blygt i dalen!
O då helt visst ditt öra
De skulle ömt hugsvala,
De oskuldsfulla, ljufva blomstertalen.
Och upplyft öfver qvalen
Af jordelivets gåta,
Du skulle friden finna,
All olust öfvervinna
Och endast tåla, älska och förlåta.
Ja, när du sörjer, klagar,
Mins troget vårens korta, sköna dagar!

TILL EN UNG SKÅDESPELERSKA.

Fast ung ännu, du dock på konstens bana
 Ett stycke väg har gått, ej långt måhända,
 Och svårt lär blifva till det mål att lända,
 Som dina blickar ifrigt efterspana.

Dock lycklig du, som svurit konstens fana
 Och djerfts ditt sinne mot ett högre vända!
 Vill månet irrsken än ditt öga blända,
 Du kan med trogen själ dock vägen ana.

Far fort som du begynt, och en gång hinner
 Du målet, som du skådar nu i drömmar —
 Det målet vinnes bäst af flärdlöst sinne —

Och när du sedan större lagrar vinner
Och blodet varmt vid bifallsropen strömmar;
Har du väl unga Lina * än i minnet?

* Flickroll, vid ett tillfälle spelad af den åsyftade skådespelerskan.

AMORS MAGT.

Gud Amor, väldigast bland gudar alla,
Som dyrkas af oss tidens arma barn!
Den dig sig anförtrot, är lik ett flarn,
I strömmen kastadt, der dess böljor svalla.

Ej hjälper andra gudar då åkalla,
Du släpper fången ej utur ditt garn,
Han hålles bunden som en träl vid qvarn;
Att strida mot dig endast är att falla.

Du slår den starke, du ej skonar svage,
Din gudamagt är evig, utan gräns,
Ej fins det hjerta, som af dig förskonas.

Nåväl, af mitt också tribut du tage:
Men det förkrossa, Amor, dock ej näns!
Låt af dess varma böner dig försonas!

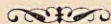
ÖGONVÄLDE.

Ej kunde något mera himmelskt vara
Än flickan, i hvars ögons trolska blick
Från första gång jag henne skåda fick,
Jag fann, o Amor, att du lagt din snara.

Dock henne prisa kan jag mig bespara:
Ej någon konst, så långt den nånsin gick,
Förmådde måla hennes väna skick,
Och hennes ögon, ljufva, underbara.

En blick, halft öm, halft skälmsk dess öga sände,
Och strax mitt hjerta var ej mera fritt,
Mitt öde ändradt blef från denna stunden.

En låga i mitt hjerta blicken tände:
Sen dess, o flicka, är mitt hjerta ditt,
Och evigt är vid dig min tanke bunden.

SVARTSJUKAN.

Svartsjukans känsla! Hemska dämon, döljer
 Liksom en mask du dig i frukten sköna,
 Jag njuta vill? Att afgrunds plågor röna,
 Min rena själ du i din giftdunst höljer?

Du svarta vilddjur, som all kärlek följer
 Som skuggan kroppen, som skumkammar kröna
 Vindborna vågor, som mot stranden döna,
 Dem hafvet åter ner i djupet sköljer!

Ej mer jag fruktar dig. Ty dig förutan
 Ej vore kärlek himmel, liksom ljuset
 Först uti mörkret kan sig uppenbara.

Disharmoni ju gömmer stämnda lutan,
 Och ångerns qual ju följer ljufva ruset;
 Och afgrund skulle ej hos kärlek vara!

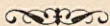
SVÄRMERI.

Du svärmeri, som ofta, ack! mig drifver
Att långt från dagens buller, menskors möda
I enslighetens famn min tid föröda
I ömma qval, om hvilka stolt jag skrifver.

Min ande, ej jag kan förstå din ifver.
Hvad? Tro på bubblor, lätta, rosenröda!
Den minsta vindfläkt kan ju genast döda
Hvar glädje, som dig ljufva hoppet gifver.

Du svärmeri, mitt hjertas fröjd och smärta!
Du lemnar ej min själ, när qvällen andas
Sitt svala lugn utöfver jorden vida.

Du har så tjusat, så förfört mitt hjerta,
Att ditt det är, när dagens ljusning randas,
Och ditt, när qvällens stjernor tysta skrida.

KÄRLEK.

Ett under är du, kärlek! Ja, det enda
Uti vår verld och alla väsens amma:
Allt lefvande fick lif utaf din flamma,
I dig allt lefvande skall återvända.

De tusen solar, hvilkas eldar blända
Billioners ögon, ifrån dig de stamma;
Du kan ej slockna. Evgit du den samma
Skall evigt uti alltet lif utsända.

Hvad mer, om än vårt jordklot dör omsider
Och kärleks ljufva ras och kärleks strider
Likt stormar eller lena flägter dö?

För evigt dö? Ett stoftkorn blott det vore,
Som på en stormvind ut i rymden fore
Och fölle sedan ner i milddjup sjö.

OLYCKLIG KÄRLEK.

Fragment af en lefnadssaga.

Jag vet ej, hur det kom sig,
 Men visst det är och sannt,
 Att aldrig blida ögon
 Tindrat mot mig så grannt.

* * *

Hvad helst din tunga sade,
 Var mig bekant fullväl;
 Det var som af goda genier
 Det hviskats till min själ.

Var som när ung mitt hufvud
 Jag lade i systers sköt
 Och biktade mina sorger,
 När skymning sig kring oss slöt.

* * *

Jag vet mig ej vara svärmisk,
Men likväl jag nästan tror,
Att från evighet hat eller kärlek
Emellan själar bor.

När sen de råkas i lifvet,
Ett minne från flydda dar,
Från själarnes forna himmel
Igenom dem dunkelt far.

* * *

I själens djup bo skuggor,
Som kunna jagas opp
Och hölja i gräsligt mörker
Dess fastaste tro och hopp.

* * *

Jag vet ej, om du förlåter
Hvad jag förbrutit har,
Jag vet blott, att jag gråter
I långa, mörka dar.

Gråter, att oblidt öde
Mig stött i afgrund ner,
Gråter min korta kärlek,
Som aldrig vaknar mer.

Om himlens sol dock skymdes
Vid gastars hånande skratt!
Då kanske det blefve dager
I själens hemska natt!

* * *

Dock glöm hvart sorgligt minne
Från svunna olycksår
Och bär med tåligt sinne
Ditt hjertas ädla sår.

När så du tåligt lider,
De stiga inom din dörr,
De forna glada tider
Och tjusa än som förr.

SOMMARMINNE.

De sköna dagar från sommar flydd!
Hur saknar jag
Er leende dröm, af mitt hjerta tydd
För hvarje dag!

Då vågens sorl invid grönklädd strand,
Ljuf melodi!
Min andes missljud så trolskt förband
Till harmoni.

Då vindens sus uti löfrik lund
Och fågelsång
Mitt öra smekte i morgonstund
Så mången gång.

Då månens sken i Augustiqväll
Till svärmeri
Min ande stämde och jag så säll.
Försjönk deri.

Och då om natten i ljuflig dröm
Förtjust i håg,
En bild, en strålande, huld och öm
Jag ofta såg!

OLIKA SÄTT.

Jag vet ej riktigt, hur jag dig må kalla:
Än syns du mig den stoltaste af alla,
Än åter syns du blid, tillgänglig lätt,
Så vexlar ofta du i skick och sätt.

När blid och vänlig du mig tyckes vara,
Då är för mig kanhända största fara:
Då kunde jag förtro dig oförtäckt
Hvarenda tanke i mitt sinne väckt.

Men knappast mindre du min själ bedårar,
När stolt du är; din stolthet mig ej sårar.
Förtjust att se en drottninglik gestalt,
Jag vid din åsyn lätt förglömmar allt.

Och summan är, att hur du än må vara,
Du räknar mig bland dina slafvars skara;
När blid du är, då är jag glad med skäl,
När du är stolt, är glad jag äfvenväl.

MISSTAG.

Jag svor, o flicka, att uti min sång
 Du lefva skulle än, när kroppen slötes,
 Din ljufva kropp, af grafvens natt en gång
 Och ginge stygg förvandling der till mötes.

Att lefva skulle du, när många namn,
 Som voro våra dagars glans och heder,
 Som ryktet förde kring i tröttad famn,
 För alltid sjunkit uti glömska neder.

Jag dåre! Om mitt namn blir nämndt ännu
 I lifvet än af väns och oväns tunga
 Med pris och klander, som det händer ju;

Och om mitt hjerta bjuder mig att sjunga,
 Och om en väg hon rödjer sig, min dikt,
Du dertill skuld är oförnekeligt.

BUKETTEN.

En dag jag såg dig vandra,
I handen en bukett.
Och fast du åldrats, gången
Behagfull är och lätt.

Hvar tog du dessa blommor,
Resedor, sippor blå?
Det är en nyväckt fråga,
Som jag funderar på.

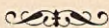
Och nästa söndag åter
Vid samma timslag slår
Jag mina slag på vägen,
Och du förbi mig går.

Du går till kyrkogården,
Det oförväntadt var;
Jag dit ej vill dig följa,
Jag blir på vägen kvar.

Och åter ses du vandra,
I handen en bukett.
Och fast du åldrats, gången
Behagfull är och lätt.

Och dessa vackra blommor
Du tagit på en graf,
Ett dyrbart, älskligt minne
Af en, du hållit af?

På dessa blommor faller
Så tror jag nu, din tår.
Och tankfull bort jag vandrar,
Jag mer ej veta får.

NÅ, NÅ, GUD SKE LOF FÖR DET!

Jag kan ej få din kärlek:
Det syns uppå din vackra mund,
Hvars läpp helt spotsk sig kröker,
När du ser mig i mäppers rund.
Nå, nå, Gud ske lof för det!

Jag kan ej få din kärlek:
Det syns på dina ögon blå,
Som ge så vackra blickar
Åt hvem, kan jag nog förstå!

Jag kan ej få din kärlek:
Det syns på dina ögonbryn,
I dystert hot de täfla
Med jagade ovädersskyn.

Dock han, som får din kärlek,
Den njute i fred och ro!
Och må han engång säga,
När dig han gifvit sin tro:
Nå, nå, Gud ske lof för det!

OSKYLDIGT SVÄRMERI.

»Jag allt i världen gör för att dig vinna,
 Om krig det blir, jag vill i kriget draga,
 Och stupar jag, då lyda skall min saga:
 »Han stred och föll till ära för en kvinna!»

»I fred också du skall beredd mig finna
 Att göra allt, som kan din själ behaga.
 Af alla krafter vill jag ansats taga
 Att snart jag må till lärdoms höjder hinna.»

Så ynglingen. Den sköna flickan lyfte
 Sitt hufvud och med blicken af en dufva
 Hon log och talte så med älsklig stämma:

»Om att mig ega, Henrik, är ditt syfte,
 Låt framför allt af ingenting dig skrämma
 Att ta ett godt brödstycke!» Så den ljufva.

ANDRA TIDER.

Där ung han var, han hade, han som andra
En flicka, som han älskade så mycket,
Och ibland dygderna var bästa smycket
Orubblig trohet hos hans Alexandra.

Men tiden led, och att som fästnö vandra
I långa väntans år var ej i tycket
Hos flickan, och hon gjorde i det stycket,
Som mången förr; var det kanske att klandra?

Ännu de forna kära dock ha möte,
Och mannen ler, när gammal ungarl sätter
Sig ner att språka i familjens sköte.

Och gammal ungarl, som har sväljt förtreten,
Sig tröstar med krokanerna och smeten
Och prisar fru grossörskans fläskkotletter.

EN HISTORIA.

På gatans asfalt-
Belagda ban
Jag hemåt vandrar,
När slut är da'n.

Vid gasens flämtande,
Gula sken
Jag ser en qvinna
Gå helt allen.

Jag ökar gången,
Vill till mitt bo,
Ty trötta sinnet
Behöfver ro.

Men just som qvinnan
Förbi jag går,
En blick från henne
Mitt öga når.

Den blickens mening
Förstås ju lätt:
Den är hos fallna
Hvardagligt sätt.

Min Gud! Den qvinnan
Jag förut sett,
Hvad sorglig ändring
Med henne skett!

Förr glänste blicken
Så glad och käck,
Och mången man då
Den fann så täck.

De svarta ögonens
Trolska par
Säsongens största
Förtjusning var.

Det svarta håret
Från nacken flöt
Och huldt ett skimmer
Kring halsen göt.

Och, yppigt formad,
Var hennes barm
Så mången systems
Förtret och harm.

Och hulda ögonens
Fina bryn!
Den stolta näsan
Och purpurhyn!

Och nu du vandrar
Allen så här
Vid tid på dygnet,
Som lastens är!

Du arma qvinna,
Jag ser ditt sår,
Bak ögonfransen
En stelnad tår.

Du älskat, fallit
Som mången ann.
För en ovärdig
Ditt hjerta brann.

Du fallna engel!
Du sjönk i last,
Först när ditt hjerta
Förtvifladt brast.

Det var historien,
Och med en blick
Från svarta ögat
Till mitt den gick.

DET ÖDE TORPET.

I.

Uti mörka, vilda skogen
Skyddadt utaf bokars grenar
Nära invid insjöns vatten
Ligger gömdt det gamla torpet.

Vill du höra, hvad som säges
Om det nu så öde stället,
Sätt dig då på strandens sluttning
Och jag vill dess saga tälja.

I den låga hyddan bodde
Gamle Hans, dock icke ensam,
Dottern, sjutton vintrar gammal,
Var hans ålders tröst och glädje.

Uppå Elins kinder skifta
Rosens rödt och liljans blekhet.
Hennes blåa ögon glänsa
Underbart som himlens stjernor.

Hennes växt är hög och smidig,
Gången lätt som skogens rådjurs,
Öfver axeln härligt svalla
Långa, gula silkeslockar.

Hon är nejdens skönsta tärna,
Faderns enda tröst och lycka.
Glädje strålar ur hans öga,
När han ser på väna dottern.

II.

Dit skogvaktarns Adolf ofta
Kommer med gevär på armen,
Och han språkar med skön Elin,
Och den gamle syns det fröjda.

Honom är den raske Adolf
Kär som ende son han vore,
Elin rodnar ljuft, när Adolfs
Blickar hennes blickar möta.

Och en dag den gamle lade
Signande sin dotters händer
Uti ynglingens. Nu lyckan
Sken med ökad glans i stugan.

Har blott nästa vinter framgått
Med sitt välde öfver jorden
Och den fagra sommar kommit,
Skall skön Elins bröllop stånda.

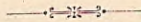
III.

Du vid slutet af en höstdag,
Just när solen sjönk i vester,
Kom ur djupa skogens dunkel
Fram en jägare till torpet.

Främlingens gestalt var reslig,
Dräkten prydlig, och hans bössa
Glänste präktigt utaf silfver;
Ståtlig stod han der vid torpet.

Godsets unge herre var det,
Och han ser vid dörren Elin.
Flickan helsar ödmjukt herren,
Artigt denne helsar åter.

Vackra flicka, ett glas vatten
Gifve du åt trötte jägarn!
Elin skyndar att ur källan
Henta svalkande förfriskning.

IV.

Ofte kommer sedan grefven
Ut till torpet, gömdt i skogen,
Och han skämtar med den gamle
Och betraktar dottern väna.

Nådens solsken dock ej värmer
Elins hjerta, men i stället
Sorg det vållar, ty ack, Adolf
Kommer nu allt mera sällan.

Och hans tunga synes bunden,
Tolkar mer ej hjertats känslor.
Och i dystert öga läses
Qvalet, som han ej kan nämna.

Elins bröst af suckar häfves,
Ack, hur ofta vill hon icke
Öppet säga, hur hon lider,
Hur hon lider tyst för honom!

Men ett olycksöde binder
Hennes tunga liksom älskarns.
Ack, hur bräcklig är all lycka,
Och hur flygtig kärleks sällhet!

V.

Så en dag, när höstsolns strålar
Melankoliskt genombäfvat
Bokens blad, den unga Elin
Sitter jemte herrn vid hyddan.

»Elin, lyssna till mitt anbud,
Följ mig, följ mig till min herrgård!
Blif dess salars glans och prydnad,
Blif min själs beherskarinna!»

»Alla, alla skola lyda
Minsta vink ifrån skön Elin
Och din mest ödmjuka slaf blir
Den som nu du kallar herre.»

»Blott din make han jag icke
Blifva», här den unge grefven
Slöt. Men uppå flickans kinder
Dödens färg med hast sig spridde.

»Om mig sjelf ni ej vill skona,
Skona dock min gamle fader,
Skona dock, jag ber, en yngling,
Hvilken ensam har min kärlek.»

»Lemna mig för alltid, herre!»
Hånfullt log den unge grefven.
»Så? Du älskar då en annan,
Denne lycklige, hvem är han?»

»Eder tjenare, ung Adolf,
Redan länge egt mitt hjerta.»
Grefvens blickar hotfullt brinna,
Och med vredgad röst han talar:

»Unge Adolf och hans fader
Skola jagas bort från godset.
Den förmätne skall ej våga
Jaga uppå mina marker!»

VI.

Elins bröst af ångest tryckes,
Tårar sippra fram ur ögat,
När hon hör den hårda domen
Fällas öfver hjertats älskling.

Men den unge grefven plötsligt
Slog sin arm om flickans midja,
Och förrän hon hindra kunde,
Stal en kyss från hennes läppar.

»Hjelp!» hon skrek, och i det samma
Hördes knallen från en bössa;
Unge grefven sjönk till marken,
Genomborradt var hans hjerta.

Men till flickans hjerta äfven
Trängde dödens snabba budskap,
Och hon föll liksom en lilja,
Plötsligt bruten af en stormil.

Och med hast från skogen Adolf
Störtar fram med bleka kinder,
Häftigt slår han sig för pannan,
Ögat stirrar likt en galnings.

VII.

Sedan dess ses aldrig mera
Unge Adolf uti skogen,
Ingen själ berättat viste,
Hvart han tagit vägen, mördarn.

Men en bister vintermorgon
Låg han död på kyrkogården,
Låg förstelnad uppå grafven,
Som hans älskling, Elin, gömde.

BLOTT EN DRÖM.

Fast ej på mycket uppå jorden ännu tror min själ,
Hon tror, att kära döda ännu vaka för vårt väl.

Det var en natt; jag sorgsen låg och drömde välkänd dröm:
Ej drömmen om mitt hjertas mö, så trogen, god och öm,

Ej gyckeldröm om sällhet, ära, rikedom och glans,
Nej, sådan dröm sen mycket länge i min själ ej fans.

Jag drömde välkänd dröm, om hur mitt lif förfeladt var,
Och hur af allt jag hoppats förr, nu ingenting fans kvar.

Hur mången, hvilken förr mig synts af ädelhet en bild,
Nu från allt ädelt, godt och skönt var af en afgrund skild,

Hur tom och kall och ödslig var den vida världens ring,
Hur för mitt hjertas trängtan der fans det minsta ting,

Der sjelfviskhet och snikenhet och mannamån sitt spel
Bedrifva och der ärlighet och sanning äro fel,

Der skändlig Mammon tjenas utaf alla, hög och låg;
Jag detta och väl mycket mer i tunga drömmen såg.

Då se! För själens öga plötsligt viste sig min mor,
Min goda mor, som längesen inunder torfvån bor.

»Jag hört din suck, jag sett din tår, du arme, arme son,
Hvar fick du väl så bitter sorg, så tunga qval ifrån?»

»Ack moder kär, jag tror ej mer, hvad du mig prisat mest,
Hvad du mig engång lärt att skatta ädlast, högst och bäst,

Din fromma tro, att denna verld af goda magter styrs,
Att dygden vinner seger visst, ej blott till äfventyr.

En dårlig tro, du goda mor! Nu lär mig hvarje dag,
Att verld och menskor styras, ack! utaf helt annan lag:

Af egennyttans låga lag, och sedan jag det fann,
Jag ingen glädje, ingen frid på jorden finna kan.»

»Var tröst, min son, du tycker blott, att så det är, din blick
Ej ännu mäktat genomskåda lifvets hela skick.

Väl tyckes ofta lögn och svek på redligheten rå,
Och kryperiet ses sin väg till målet fortast nå.

Och skrytet firar sin triumf hos narrad hop alltjemt
Och ytlighetens bländverk tindra icke blott på skämt.

Och skrymteriet bär sin mask med framgång år från år,
Och fikar sniket efter rof bak hycklad känslotår.

Dock tro ej, att det blifva kan, hvad lasten vann, helt snart
Dess höga glädjeeld blir släckt, som sken så underbart.

Bevara du ditt minnes skatt, ditt ungdomshopp, din sång,
De trenne skola trösta dig, för hvad du led, engång.»

GULDKALFVEN.

Jag hade en dröm — än minnet är kvar —
Att jättestor samling kring guldkalven var.

I samlingen fans både hög och låg,
Men mest dock af högtuppsatte jag såg.

Prelater i stoftet sig bugade ner
Med smidiga ryggar, på sirligt manér.

Och damer med dygd och helgonamin
De nego med gråce för den lede hin.

Grossörer, annars så styfva i rygg,
Kringsvärmade lifligt som dansande mygg.

Och höga genraler, så morska i ton,
De tedde sig här uppå älsklig fason.

Jag mönstrade skaran: hon sken af dygd,
På smilande anlet ej tecken till blygd.

Och ingen Moses, ljungande, vred
Bland bugande skaran steg straffande ned.

DEN FATTIGE.

Den fattige har ingen Gud:
I denna våldets verd
Åt jernhårdt öde tvingas han
Betala hjertlös gärd.

Den fattige har ingen kung,
Ty är om lag och rätt
Det fråga, hörs hans stämma ej;
Det är ju gammalt sätt.

Han har ej heller fosterland,
Ett trälldomshem han här,
Och föga lär han sköta om
Att deri stanna kvar.

Du arme man förutan Gud
Och kung och fosterland,
För dig en ömkans varma tår
Jag faller väl ibland!

GRAFSKRIFT.

En vän såsom ung jag hade,
Ej bättre jag visste af;
En feber ynglingen lade
Ner i en tidig graf.

Jag ofta tänkt dig besjunga,
Du vän ifrån ungdomsår,
Och vackra fraser min tunga
Till din ära en massa har.

Det är blott ett litet hinder,
Men magiskt det gång på gång
Lättrörliga tungan binder,
När börja jag vill min sång.

Det hindret är litet af fanken,
Dock städs det mig hejdat har:
Den stackars oskyldiga tanken,
Att en äkta lymmel du var.

OKTOBERBILD.

Från Skåneslätten.

 varnen med revvade segel går,
 Vingen för blåsten knakar,
 Stacken vid gården luggad står,
 I fyllda ladan det brakar.

Gässen i vattningen skria gällt
 Eller gödda gorma på stian.
 Skata och sparv från sköfladt fält
 Stämman in i litanian.

Här af hundar och kråkor en skock
 På en nyflådd krake festa,
 Huttrande pojkar der en flock
 Småfogel med limspön fresta.

Väldiga vestan med ilsken håg
 Vildt öfver stubben rusar.
 Hafvet med fraggig, salttung våg
 Hemskt i skymningen brusar.

Och uppå betet kor och får
 I regnslask bräka och vråla,
 Vaktepojken i ilska slår,
 Trött af att varna och skråla.

Hemma vid gården hästarne gå
 I vandring för tröskmaskinen.
 Hu, hvad de hvirfla, agn och strå!
 Hu, hvad han surrar, turbinen!

Dimma och köld och blåst och regn
 Dag för dag och vecka för vecka.
 Hvar mot detta elände få hägn?
 Hur länge skall senhösten räcka?

GAMLE GREFVEN.

Efter en sägen från Skåne.

Herr grefven, trots åldern en stor kurtisör,
Nu sjuklig har blifvit, har mist sitt humör,
Han går som en skugga, gamle grefven.

I sorgliga tankar i skogen han går,
Han trefvar sig fram genom djupaste snår,
Och ljuset han skyr, gamle grefven.

För knappast ett år sen han ännu tänkt ut
En plan till sitt nöje; nu nöjet är slut,
Och ångern marterar gamle grefven.

På grefvens befallning då hade förts upp
På borggårdens fyrkant en underlig trupp,
Som han ville mönstra, gamle grefven.

Den truppen var underlig: ungmör det var,
Så många det grefliga godset har;
Ett lustigt infall af gamle grefven!

Skön Susen, en flicka i ungdomens vår,
Med bäfvande hjerta bland flickorna står,
Än röd och än hvit för gamle grefven.

Och grefven han märker skön Susen snart,
Att Susen är skönast, är uppenbart;
Han egde nog smak han, gamle grefven!

De öfriga klappades vänligt på kind,
Och skingrades sedan som agnar för vind.
Sitt val hade gjort den gamle grefven.

Skön Susen? Hon fördes på slottet opp,
Och sällsamt ett rykte bland folket snart lopp
Om Susen skön och om gamle grefven.

Att frälsa sin dygd hon döden sig gaf,
Så bäddades ungmön i tidig graf;
Sen vankar han nedböjd, gamle grefven.

Och när han så vankar i skogen omkring,
En dag honom händer en underlig ting,
I bygden det spörjs om gamle grefven.

I djupaste skogen en syn han får se:
En jungfru så fager sig der månde te
För darrande åldring, gamle grefven.

Han bort vill bege sig, han kan det ej mer,
På honom med hotande blickar ser
Skön jungfrun; han bleknar, gamle grefven.

Det är ju skön Susen! Hon talar: kom hit,
Du hvila dig skall emot barmen så hvit!
Han vacklar, han faller, gamle grefven.

Hon slingrar kring grefven sin arm så rund,
Hon ser i hans öga, hon kysser hans mund,
Han suckar, han qvider, gamle grefven.

På marken han ligger snart blodlös och kall,
Slätt aldrig mer ungmö han bringar på fall,
Så *Skogssnuan* tog den gamle grefven.

GODSAREN.

Kinden hålig, släpig gången,
Pannan ner mot jorden böjd;
Det är trældomstyp, i dag än
I vårt land hos godsarn röjd.

Hemmet är ett unket kyffe,
Der bland äcklig smuts han bor.
Så i gamla Sverge lefver
Än i dag en skara stor.

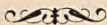
Och det är i gamla Sverge,
För sin frihet vidt berömdt!
Att der ännu trældom herskar,
Dess lofsångare förglömt.

Arme bonde, du ej märker,
Hur din uppsyn slafvisk är!
Oket, huru än det svider,
Tåligt du på nacken bär.

Ej förgäfves blef du fostrad
Upp att vara herreträl,
Får du för ditt slit blott födan,
Tror du, allt är ändå väl.

Du lärt träla sent och tidigt,
Och i middagssolen het,
Du fått lära vara mager,
Att din herre må bli fet.

Fordom blef du dock snapphane,
När förtrycket var som störst,
Och när blodig låg förtryckarn,
Hunger glömde du och törst.

VESTANVINDENS SAGA.

Vestanvind, min barndomsvän!
Till dig jag lyssnat med hemlig bafvan,
Med hemlig tjusning så många gånger,
När natt låg mörk öfver höga träden
Kring min faders gård.

Vestanvind! En dag du qvad,
När lent du susade öfver fälten,
För mig, som lekte vid lilla qvarnen,
Min bästa leksak, min hjerteälskling,
Sagan om ditt lif.

»Solen är mitt väsens upphof,
Utaf hennes glöd jag föddes,

Der på jordens klot eqvatorn
Höljes af en evig grönska.
Och vid jordens dans i rymden
Ilar jag emot ditt hemland
Ända upp till nordens pol.
Hvart jag kommer, jagas kölden
Bort igen till isig öken,
Blomstrar jorden åter ny.
Krig jag för med vilda nordan
Och med vinterns grymma spöken,
Och jag segrar år för år.
Endast uti högsta norden,
Dit af mig blott svaga pustar
Hinna, segrar vilde nordan
Och jag tvingas fly tillbaka
Till min amma, solens hemland,
Der jag nya krafter får.
Hvarje land och kust på jorden,
Som för mig sitt inre öppna,
Grönska och bli vederqvickta
Af min värme; vända åter
Ifrån mig de bort sin famn,

Se, då varda de förödda
Utaf köld; af is betäckta
Allting lefvande dem flyr.

Ser du, frihet är mitt väsen.
Derför glöder så mitt hjerta,
Och jag delar af min glöd
Hvart jag kommer. Men tillika
Skakar ofta jag i vrede
Mina vingar öfver jorden,
När i slapp och håglös dvala,
Hon mig synes vara sänkt.
Och det starka, vida hafvet
Måste lyda min befallning
Och med mig till fejden rusa.
Då jag vräker hufvudstupa
Ner i hafvets mörka sköt
Dessa trotsiga galejor,
Som förmättna hafvet plöja.
Och på jorden, der jag framgår,
Jemnas hastigt då med marken

Menskoboningar som korthus,
Dem ett barn till sinnesgamman
Roar sig att blåsa ner.
Och med qvidan menskobarnen
Se min framfart. Att jag rensar
Luften ifrån dunsters gift
Och så helsa sprider kring mig,
Kortsynt ofta de förgäta.

Så på jorden frihet äfven
Stundom rasar. Kungar vräkas
Ifrån tronen, mordstål rasar
I förtryckarns hårda hjerta.
Och likt hafvets vilda vågor
Folkets skaror svälla, krossa
Hvarje hinder på sin väg.
Då blir qvidan bland de fege:
Ej de vilja, att det gamla,
Att det ruttna dränks i djupet
Och det friska nya växer
Frodigt upp och härligt sprider

Åt föryngradt slägte kraft
Att sig närma framtidsmålet,
Frihet, gudars vällust, frihet.»

Så ljud vestanvindens saga.

STILL-LEBEN.

På skånska slätten.

Vind ifrån söder. Axen stå
Och hänga hufvu't i solen,
Som glödhet skiner från himmel blå,
Och dufven står ängsviolen.

Vind ifrån söder. På kullen der
Röra sig qvarmens vingar;
När vingen brådst i farten är,
Ett hvarf i minuten den svingar.

Vind ifrån söder. Bak plogen går
Drängen dåsig och smackar,
Spannet knappt rör sig, hur än han slår,
Det är som att slå på — stackar.

Vind ifrån söder. Nej, blott en fläkt
Minutligen pustar sakta,
Och sångfåglarnes pigga slägt
På qvitter ej orkar akta.

Svagare pustar. Nu ej mer
Qvarnens vingar sig röra.
Axen sömniga digna ner,
Drängen snarkar på öra.

Oxarne stöna. Sparfven ser
Bligande upp som ur dvala.
Hemma vid gården, vid hus af ler,
Tupparne sorgligt gala.

SLOTTSRUINEN.

Det är blott två gafvelväggar,
 Som af gamla slottet stå kvar,
 På slottsgården, tjudrad, gnäggar
 En häst, som af gräs för sig tar.

Till grushögar sjunkit samman
 Allt öfrigt af präktigt slott;
 Det härjats af snåla flamman
 I tider, som längesen gått.

Vid plogen bak rappa hästar
 Går bonden med glädtig min,
 En blick då och då han fästar
 På gammal, härjad ruin.

Nu ser han, hur forna hägnet
För adligt förtryck på hans ort
Hvart år förstöres af regnet,
Som redan sitt mesta gjort.

Och skulle än regnet upphöra
Med förstörelsen, bit för bit,
Kan bonden sjelf verket göra
Med en handfull god dynamit.

KYRKOGRÄDEN.

När fordomdags det gamla templet stod
Af höga, gamla, murkna träd omgifvet,
Ej fordrades för visso ringa mod
Gå nattetid förbi; nu är det rifvet.

För längesen ett nytt har vuxit upp
På samma plats, der unket stod det gamla,
Bebodt af gråa kajors lätta trupp,
Som dit från nejden plägade sig samla.

I träden bodde råkor uti mängd,
Som läto skränet ifrån gälla strupar
Genljuda vida uti fruktbar ängd,
Som neder emot sandhvit hafsstrand stupar.

När stormen blåste då i dyster natt
Och ugglors skri bland råk-olåten hördes,
Till vandrarns öron äfven gälla skratt
Från gästarna på kyrkogården fördes.

Att gästar funnos der, var uppenbart,
Ty då och då en skalle af en sådan
På kyrkogården låg; det var ju klart,
Vid tuppens morgonskri han glömts i vådan.

Nu nya templet står på jemnad grund
Och skådar högt utöfver nejden frida,
Och inga uggleskrin i midnattsstund
Med gästars skrån i luften höras strida.

Och snygga vårdar resa sig så lätt
På slumrarne, ej störda mer i mullen,
Och vackra blommor skjuta upp så tätt
Vid vårdarne på lilla blomsterkullen.

När nästa gång ditt tempel bygges om,
Din grafplats, by, tör hysa sina gäster
Till aska brända, i små urnor, som
Fridlysas utaf fördomsfria prester.

Hur än det blir, ej längre gastars skrän,
Du by, ifrån din grafplats skola höras,
Af ugglors hemska skri från murkna trän
Ej vandrame om natten skola störas.

Hur än det blir, det gamla har förgått
Och kommer aldrig en gång till i ljuset,
Den nya tiden i dess aska sått,
Och nya plantor spira upp ur gruset.

I LUND ANNO 1332.

I.

¶ gamla Lund år tusen trehunderttrettivå
De skånska bönder mände sin ovän tysken slå.
Tyrannerna med brådska sig hade dit begett
Att rådslå med hvarandra om hvad som nyligt skett.

Ty bönderna, som tröttnat vid holsteinskt fräckt förtryck
Och ej mer ville lyda tyrannen Brochdorfs * nyck,
Till strid sig hade samlat och stridt vid Helsingborg
Och dränkt i ymnigt blod der en neslig trældoms sorg.

Med yxor och med klubbor på fädrens gamla sätt
De ändteligen vetat att sig förskaffa rätt.
Och fiender helt många, tvåhundra eller fler
För bondens skarpa yxa till jorden dignat ner.

* Tyrannisk holsteinsk fogde i Helsingborg.

Och stolte Eggert Brochdorf med fruktan i sin barn
På »Kärnan» innesluten fick svälja ner sin harm.
Tyrannen satt derinne och bidade den dag,
Då tyskens vilja skulle igen bli bondens lag.

Till Lund nu hade kommit väl fullt trehundra man
Och bland »högstöflad» skara af tyskarne man fann
Skrifvare och fogdar med tjenare och tross,
Och vapen buro alla, som gälde det att slåss.

Det stolta främlingsvimlet mot Laurenskyrkan skred;
För dessa herrar var det en vanlig, loflig sed
Att utan krus ta för sig, hvad helst dem tycktes bäst,
I dag den bålde skaran hos kyrkan vill bli gäst.

Vid kyrkans höga altar de slogo käckt sig ned,
Och talare sig reste och gjorde väl besked
För hvad som borde göras, när nu i vigtig stund
De samlats för att rådslå i goda staden Lund.

Väl några bland dem funnos, som ville eftergift,
Och att man fatta skulle uti en kärlig skrift
Förmaningar och löften; om dem man sprede ut,
De trodde, vådligt uppror snart skulle se sitt slut.

Men andra åter viste med klara, starka skäl,
Hur oklokt det nu vore behandla bonden väl:
Med hot man borde genast hans yra nederslå,
Om längre utaf honom man nytta ville få.

Man borde folket skrämma med väldig holsteinsk magt,
Som hertigen så troligt de herremän tillsagt;
Och när af hotet uppskrämdt sen folket skilt sig åt,
För nyfödd frihetskärlek man lade lätt försåt.

Och derpå såsom förut på äkta holsteinskt sätt
Man kunde det regera förutan lag och rätt,
Med lätthet åter knyta den boja, som nyss brast,
Och evigt hålla bonden i träldomsbanden fast.

När sent omsidor skarans rådplägning slutet nått,
Det hårda rådet funno de fleste vara godt,
Med ja det blef besegladt inunder kyrkohvalf,
Så att vid bifallsgnyet Sankt Laurenskyrkan skalf.

II.

¶ Men när som bäst det ordas i rymligt kyrkokor,
 På kyrkovall sig samlat en bondeskara stor;
 Der myllrar det af bönder från fjerran och från när:
 På kyrkovall sig samlat en väldig bondehär.

På kyrkovall i bidan de redan länge stått,
 De längta att få höra, hvad utgång saken fått.
 Men när i kyrkan sorlet dött hän, sig hof en röst,
 Den rösten månne komma från kraftigt bondebröst.

»I männer», så han ropte, den bonde god och bård,
 »Om mig I viljen lyda, är fienden nu såld.
 Med spjut och yxor bryta vi kyrkans dörrar opp,
 Och fälla sen på en gång vår oväns hela tropp!

Ej skola vi nu längre med tålig feighet se,
Hvad lön oss dessa herrar för våra mödor ge;
De uti neslig trældom oss männer hafva sänkt,
De fräckt med nedrig lusta ha våra qvinnor kränkt.

I männer, upp och hämnen er skymf på denna dag,
Och främst i skaran vandrar, om I det viljen, jag.»
Han mera ej hann orda, ty ren mot hög portal
Af hvassa spjut och yxor ges svar uppå hans tal.

Och tusenstämmigt ropet från vrede männer går,
Igenom tjocka murar till herrarne det når.
De modige, som talat förut med hot och hån,
Nu ängslige i hågen sig önska långt derfrån.

Men portarne ren springa, ren hvina hårda slag,
För bonden rödja yxor och klubbor väg i dag,
Men främst för väpnad skara syns reslig bonde gå,
Och ve den som hans yxa, den skarpa, mände nå!

Vid altare, i korbänk, i krypta striden står,
På alla ställen bonden sin ovän tysken slår.
Och snart de simma alla, trehundra, i sitt blod,
Så mände skånske bonden här fräjda gammalt mod.

Det var i Lund i kyrkan vid skön midsommars tid,
Som Skånes raska bönder så skaffade sig frid.
Så höllo de sin messa i kyrkan uti Lund,
Att deras söner minnas det ännu denna stund.

VÄLMENT RÅD.

Vår tid är föga skapt för kärleksjoller,
 Dess främsta mål är rikligt vinna födan.
 Och svärmar du, får du ej tack för mödan,
 Du tvärtom säges hafva ett slags koller.

Bort derför, vän, med tokigt känsløjoller,
 Oegennyttig var ej i onödan!
 Sök till, att du får må som gås i grödan,
 Det är ett råd, hvares vishet profvet håller!

Du fattig är, har ens ej ärft ett namn,
 Är intet lärdomsljus: nåväl än sedan?
 Vinn blott en gynnare, en mächtig vän!

Och lyckan snart skall taga dig i famn.
 Men hvad? Jag tror, att du är misslynt redan?
 Förtjensten? frågar du. Bah, strunt i den!

VÅR TIDS GUD.

Du samtid, outtröttligt mån och öm
 Om dogmen, altaret, religionen!
 Du har en Gud: han heter *Millionen*,
 Din hjernas tanke och ditt hjertas dröm.

Se, bred framvältrar rikedomens ström,
 Tillbedd utaf de främste i nationen
 Och dyrkad mer än sjelfva kungatronen,
 Som eljest alltid höljes med beröm.

Och Pengar! det är nu vår svenska lösen;
 Blott hit med rikedom, ty med den samma
 De följa, verdens ära, verdens lycka!

I ären snåle, äfven när I slösen,
 I rike, ty än gäller det anamma
 Folkgunstens skatt, än bröst med stjernor smycka.

Ä R A N.

En spark åt äran! Äran är ju fal:
 Med kryperi och smicker vins hon gerna,
 För pengar köpes lätt en ärestjerna,
 För pengar lätt ett högstämtdt äretal.

En spark åt äran! Hon är blott ett skal,
 Ett präligt skal förutan märg och kärna,
 En sminkad och behagsjuk glädjetärna
 Som denna prunkande, men ock banal.

Jag vet en sannare, en bättre ära:
 Att plöja teger, mödans skördar skära,
 Ett lif, som saknar våldets, listens skuld.

Det äras ej, fast bättre än de mångas,
 Som lystne än om statens ära stängas,
 Än köpa henne för ett roffadt guld.

ÄRANS BANA.

Du vandrar dristigt ut att äran vinna,
 Du efter lärdoms skatter flitigt letar,
 Du oförtrutet dag och natt arbetar
 Att till din äras mål, en syssla, hinna.

Stridt mödans perlor från din panna rinna
 Den tid, som du på lärdomsbanan stretar;
 Hvar svårighet blott ädla lusten retar:
 För ifvern alla hinder så försvinna.

För statens sysslor du förklaras mogen,
 Och att densamme gagna redebogen,
 Du dig i tjenst beger hos — despotismen.

Arméen, kyrkan, skolan bjuda platser
 Med en af dem du lönas för strapatser,
 Så vida det behagar — nepotismen.

FÖRLEGAD KOST.

Gif akt, hvad föda du de unge gifver,
 Du stat; gif dem ej stenar, gif dem bröd,
 Som räcker till för livvets hårda nöd,
 Ty eljest du din egen dödsdom skrifver.

Du afskyr häftigt hvarje nyhetsifver,
 Fastän helt visst den alltid ej är snöd,
 Du fasar för att synas vara röd,
 Och märker ej hur grå, hur grå du blifver.

Ovidianska fabler, långkat'kes,
 Som fordomdags du än ses villigt räcka
 I stora, ja blott allt för stora doser.

Vår tid dock icke längre är en mes,
 Och fäfängt är dess sträfvan vilja gäcka
 Med långkat'kes och med metamorphoser.

MILLIONEN.

Millionen, stat, din värste ovän är,
Men blind du ses som förr din ovän smeka,
Millioners rop förmå dig ej beveka;
Det ropet är dig endast till besvär!

Men för millionen sann respekt du bär,
Beundrar fjärlar, som i solsken leka,
Föraktar arbetsbina, trötta, bleka,
Föraktar kraften, som dig ensamt när.

I tjugu år, hur paradoxt det låter,
Du hindrats af den lumpna millionen
Att ändtligt ge en folkhär åt nationen.

Af harm och blygsel fosterlandet gråter,
Men millionen ler, han är belåten,
Kosmopolit, han ej förstår den gråten.

K1972/27

